

אֲפָגְּנוּשָׁאָפָּט דָּר „שְׂרוֹאָרְצָעַן לִסְטָעַן“

פָּנְ פָּעָרְזָאָנְעָן וּוָסְ לְאוֹעַן פְּרָאַשְׁעָמְטִירָעַן זַיְעָרָעַן וּוּקְסָלָעַן אֵיז „בָּאָנְקָ פָּאָלְסָעַן“

הַיְינָשׁ — אַזְיְזָנָגָ פָּוּ סִים
קָאָנְרָטִיְזָצְעָן = פְּרָאַעָמָט נִישָׁת נָעַן
שְׁמַעַלְתָּ אַוִּיךְ דָּעַר טָאָן-אָרְדָּנָגָן
וּוֹ גָּרְשָׁ אָ, 24 (טָעַיְעָמְגָנִישָׁ) וְיִזְקָגָנִת
וּוּטָ מְאָרְזָן מִטְוָאָךְ פָּאָרְזָוָמָן אַזְיְזָנָגָן
סִימָ. דָּעַר אַזְיְזָנָגָן זַיְעָרָעַן גַּטְטִילְחָאָלְגָעַן
וּוּסָ זִיךְ זַוְהָא אָוּסָ נִישָׁת זַעְמָגָוָי אַזְיְזָנָגָן
צָאָג אַרְדָּבָגָן. הַגָּמָ דִּי רְעִינְגָוָן קְרִיְיָעָן חַגָּבָעָן
שְׁטָאָקָגָן גַּוְאָלָטָן, אָזָ דָּעַר עַגְּנָן זָאָל וְיִאָמְגָכָטָעָן
פּוּלְעָרְגָטָן וּוּרְטָעָן.
אָסָ אַפְּשָׁפָפָעָן מִיטָּן שְׁלָרְדִּיגָעָן פָּוּ דָעַם
דָּזְוִיגָעָן פָּנָן אַזָּן גַּעַלְמָפָן צְלִיבָמָן דָעַם אַזְיְרָחָיָן
פָּוּ דָעַר גַּיְסְלִיכָּטָן, וּפְעָלָעָן אַזָּן זָעַנָּעָן.
שְׁפָעָן דִּי בְּגַרְעִינְגָיָגָן אַזָּן אַלְשָׁאָלְ-פָּעָרְקָיָן
סָאָיָן אַזָּן אַגְּנְעָרְעָאָטָן, אָזָה גַּמָּסְזָיָגָן
שְׁוֹן פְּעָרְבָּיָיָן 14 טָאגְ זַיְתָסְ דָּפָר בָּ. בָּ-קְלָגָהָן
זְיִינְגְּוָרְטָאָגָן דָעַם סְרָאִיקָטָן סִין דִּי קָאָנְטָיָטָן.
צְיִעְנְדָרְגָוָגָן, גַּעַפְנָטָן זִיךְ נָאָזָ דִּי פְּרָאָגָן זִישָׁת
אָזָ דָעַר טָאָן-אָרְדָגָגָן.

שִׁיסְעָרִי אַזָּן דָעַר קָאנְצָלָאָרִישָׁ

פָּוּן מְלוּכָה=פְּרָעְוִידָעָנָטָן הַיְרָעָנְבוּרָן

בְּעָרְלָיָן, 24 (טָעַן) דִּינְסָאָגָן זָכְמָטָאָגָן

אַזָּן אַזָּן דָעַר קָאָנְצָלָאָרִישָׁ פְּנִימְלָאָגָן

זְיִינְגְּוָרְטָאָגָן גַּעַלְמָפָן גַּעַלְמָפָן אַזָּן

זְיִעְבָּעָפָן גַּדְבָּעָן, מְזָהָמָטָן אַזָּן אַגְּנְעָרְעָוָיָן דָעַם

אַ-רְעָסָם וְאַזְגָּהָתָיָם עַרְתָּאָטָה זִיךְ צְוָעָרָבָן וְוּרְעָן וְוּילָן

צְשָׁעָנְסָעָלָאָרָן אַזָּן אַזָּן תְּלָרְגָּרְגָּרָן דָעַר טְרָעָנְגָּרָן

אַזָּן אַזָּן זִיךְ צְוָעָרָבָן אַזָּן אַזָּן צְוָעָרָבָן

צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן

צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּרָן צְבָעָנְגָּר

נִירְשָׁר אַלְפָבָטָאַמָּה

**העבר אמריאן יונדנע אין פּוֹרְלַעֲזָן
נוֹרִיטִיגָּזֶן זִיד אַיְן גּוֹזְצִישָׁאַפּוֹלִילַעֲזָר הַילָּת**

יפיל פרנסה, לאוש זדמן וענאנ פערה האי איז פוילען אוון ווינטיג בעטראפעט דיב פלאכ-סובוועגן פאר זיין

מעגליד א הסכם פו' בידיע צדים
" וועט אויסזעהען דער בעריכט פוי דער כותל-מערבי-האמיסיע

**8000 יודישע משפחות שרד-ארבייטער
מצב פוא דער יודישער האלאיזאציע איז קרים**

ב-1931 זעגנין אין דער געגענד געווען טעמייג 28 מאס קוו, ("ט'א") דער בעקאנטער אגראראם גאלדער, וועלכער אין איצט צוריקונג זייזע פון ערנערעד פארשונגס-ויזייז קיין קרימ האט פער-ונטיליכט א בעריכט וועגן דעם מצב פון דער שעיר קלאלזויוציע אין קרימ. די יודישע קאלא-שטאנ אין קרימ האבען אין זיינער בעז-342,000 שטאן ער. אין משך פון לוייפנעדן זאהר ווע-בערביט ווערטן דורך יודישע קלאניסטען

גִּיאָע אַרְאֹדְשָׁעָן = פָּרִישָׁוֹנָג = סְטָאצִיעַ אַיִּן אֶרְץ = יִלְשָׁאָל

הקלידער פון קלאעלקיטווען.
פראָטַרְטַשְׁאָפְּטִילְכָּעָד אַזְּנִינְגָּעָט זְיֻונְד
זְוִיְּנְגָּעָט בְּבִינְים. צְוִיְּנְגָּעָט דֵּי אַזְּנְיְּנְגָּעָט טְזִוְּנְד
טְרָאָקְטָאָרְעָן. אַזְּנְיְּנְגָּעָט אוֹיךְ פָּאָר-
464 פְּרָאָצְעָנְטָן פָּוּן דֵּי יְוִידִישָׁע קָלָאָגְטָעָן גְּעוּווֹן
גְּעוּווֹן פָּוּן פְּרִיעָרְגָּג פָּוּן לְעָגָעָן דָּעַם גְּרוֹנְדְּשְׁטָוִין
אֲגַטְּנְדָּע דָּעַם בְּנוֹין פָּוּן דֵּעַר אַרְאָנוֹשְׁעָן-פָּאָר-שְׁוָגָּנְג
סְמָצְאִי, וְאָס אַזְּנְדָּע עֲרַשְׁטָעָר פָּוּן אֶגְּנְצָעָר רִיחָה
וּוְלְכָאָר הוּאָט מְנֻדְּבָּגָעָן אָזְּנְדָּע דָּעַם צְוֹוָעָק אַבְּעָרָן
3,000 פְּגָמָן, דֵּעַר דִּירְעָקְטָאָר פָּוּן דֵּעַר עַקְסְּפָרְעִימְעָנָן
טְאַלְעָד סְמָצְאִי דֵּר וּוְלְקָאנְסִיקָּהָט בְּרִיאָת גַּעַג
שְׁילְדְּצָרָט דֵּי אַיְפְּגָאָבָעָן פָּוּן דֵּעַר אַיְסְטִוּזְצָעָן
אֲרָבִיט אַזְּנְטָאָקָט מִיטְזָן הַעֲבָרָאִישָׁעָן אַגְּנָעָן
יְדוֹשָׁלִי מִיטְזָן אַזְּנְטָאָקָט מִיטְזָן אַזְּנְטָאָקָט
פָּאָרְשְׁטָעָהָרָעָן פָּאָרְשְׁטָעָהָרָעָן פָּאָרְשְׁטָעָהָרָעָן

איך טאקע אליז האפנוגנסלאז?

ס'יאין א בעקאנטער זאך, או וואס מעהאר כס
וואוקסט דז נויט, ואוקסט גלייכיזיליג אOID דער
לווקסז און דאס אוניסגעבען געלד אויך נישט
פראָדוקטיוויז ערокаָען, ואַקְאָפָּאָגָע, קְרִינִיצָע אָן אָנָּבָּן
דעָרָן ווַיְמַעְרָרְקְוָרְאָלְעָן וועצָן אַיבְּעָרְפְּלָט פָּן
אַנְהָהָזֵיב סְעוֹאָן אָן. אַקְפְּעָן, דָּאנְגִּינְגָּעָן, קְינָאָס אָנוֹן
וַוְאָרְיַעְטָעָן וועצָן אַמְּדִי אַיבְּעָרְפְּלָט, אָנוֹן בַּיּוּ
דוּרְעַטְאָנְגָּן וְאַקְסָפָּן אַוְיס אָנוֹן פּוֹלְלָעָן, וְזָוָּאָ
קָעָן
מען וְאָרְגָּעָן. אַין דער צִיִּת, ווען 100-
שְׁלִיחָה רְגִיעָה פְּרִילְמָעָס אַדְלָעָ בְּכָהָנְדָלָעָ בְּאַנְקָרָאָטְרָעָן, פְּרָ
זָוָּעָן עֲנַטְשָׁתָאָבָּעָן נִיעַ לְוַקְסָסְפְּאָלָאָצָעָן מִיט פָּאָנָּ
גָּעָן
טָאָבָּעָן, מִיט אַקְטָעְלִיבָּאָצָן, דָּאנְגִּינְגָּעָן אָזָּוָּז. סְפָּר
מְוּוּילִיט זִיה, מִיגִּיט אַוְיס גַּעַל אַונְפְּרָאָזָקָד
דָּעָר
טְחוּ אַונְטָעָר דָּעָם לְאַזְוָּבָה: ס'יאין צְלִיךְ אַיִּינָס. אָוֹ
דָּעָר אָזִי גַּעַרְפְּעָנָעָר דָּעַפְּטָזִים, דִּי פְּאַגְּיִיקְ-שְׁטִימָבוֹג
גַּעַש
הָאָטָס גַּעַסְפָּעָן דִּי מַאְסָפָן מַאְרָאָדָעָן, וְעַלְכָּעָן זָאָ
בָּעָן
גָּעָן: סְטִיבָּעָשָׂה הָאָטָס בְּאַנְקָרָאָטָרִים, מַעַג אִיךְ אָזִי זִיה
בְּאַנְקָרָאָטָרִין; בָּאוּעָל אַדְעָר אַוְסָטְרִיךְ פְּרָאָטְעַטְסְּרִיךְ
גָּאָן
אָ� וְעַקְסָעָל, מַעַג אִיךְ אָזִי לְאוּעָן פְּרָאָטְעַטְסְּרִיךְ
גָּאָן
גַּעַפְּהָרָעָן קִיןְיָן אַקְאָפָּאָגָע אַזְעָרְקִינִּיצָעָן דָּעָר
דִּירְעַקְטָאָר פָּן אַ שְׁלֻעִישָׁעָן קוֹהֶלְעָן-גְּרוֹבָּעָן מִיט
אָ פָעָנִיסָּע פָּן 5000 דָּאָלָאָר — מַעַג אִיךְ אָזִי פָּהָה-
דָּעָר. עָר — פָּאָר זִיּוּן גַּעַלְד, אִיךְ — פָּאָר גַּעַבָּאָרגְט
נְעָלָה

דאס אוזוקמאנקען מיט דער האנד אויף אלז בע
אונן אלעס ברענונג זו גראנדלאזע און פאלשע
אקלקלולאציעס און צומ לעבען איבער די מעגלכ-
טי 60 קוויטען. אַ החז דעם וויל אין אַזעלכע שוערטע
צעיתען יעדער געועלטאטטליכער שילט, ואָם בע-
אַס כשר אַרײַסדרעהן זיך פון דער טימואציען, אַזוי
האָבען זיך די פֿאָרִיקֿאָנטֿען פֿערְאַיזֿוּגֿט אַין סֿנֿ-
סֿוּסֿיֿיךֿאָנטֿען אַון דורך זיינְעַרְעַ מַעֲכִיבַּגַּע אַרְגְּאַזְוַ-
זַעַם פֿרְאַפְּגַּאְבַּדְוַען זי אַ רְעֹדְקַעְצַע פֿון די פרְ-
יעַן — דורך די סּוּחָרִים. וְידַעַר די סּוּחָרִים פֿרְאַ-
טַעַטְסִירַעַן גַּעֲגַעַן דער פֿרְיוּזַעַן-לְעֹדְקַעְצַע, וְוַיֵּל זי
האָבען שׂוֹן פֿאָרְ דער רְגִינְגְסַ-אַקְצִיעַ בְּילְגַעַר
נוּזַעַם אַקט די פֿרְיוּזַעַן אויף 30—20 פֿרְאַצְעַנְטַע.

צ' ווועט דער קרייזס דורך דעם געליגנדערט
וואעגן, וואס אײַן סוחר קעמעט בעגנון אנדערען,
צ' ווועט דער קרייזס דורך דעם געליגנדערט
וואעגן, אונדער קוראנטען איבער דיא
צ' שׂוֹפְּפָעָנְסָטָעָרִים, קָאָן מֵעַן הַאֲבָעָן דַּעַם צַיְגָּדְרָקָן,
או אַיִּין סֻחָר וּוְאַלְטָן דַּעַם אַנְדָּרָעָן אַזְּיָגָעָנָעָן
לְעַבְּדִיגָּדְרָהִיט. וּוְיל אַיִּין סֻחָר רַעֲקָלָמִירָט
אַיִּין סָחוּרָה צָו 11 זֶלֶטְסִים, פַּעֲרָקִיפָּט שְׂוִין זַיִן
שְׁכָן צָו 10 זָל. אַוְן דַּעַר סֻחָר פָּוּן אַקְעָגָנָאַיבָּר
צָו 9 זָל.

שי ווֹסֵט דָּרֶךְ קַרְיוֹת וְדָרֶה דָּעַם גַּלְבִּידָעָרֶת
וְעוֹרָצָן, וְזֹא אֲיַין תֹּחַדְשׁ קַמְפָטָג בְּעֵנָן אַנְדָּרָעָן,
וְזֹא בִּינְדָּעָן קַמְפָטָג בְּעֵנָן פָּאַבְּרוּקִינְקָאָטָן אֲוֹן הַהָרָן
חַזְאוֹנוֹנָק? אֲיַין אַוְלָלְכָבָר פָּאַלְעָן פָּעַלְעָרָעָן דִּי בְּעֵנָק
אֲוֹן פְּינְגָן-אַינְסְטִיטֻטְיָהָעָם דָּעַם צְוָרְתָּוִי, יְיִ דַעַת
רוֹצְחִירָעָן דִּי פָּעַרְסָאַגְּאַלְעָן, פָּאַרְקָלְעַנְגָּרָעָן דִּי קְרָעְדָּרִי
סְעַטָּן אֲוֹן שְׂלִיטָעָן זְיעַרְעָן קָאַסְעָסָפָר דִּיסְקָאַגְּטָא. אַלְעָטָק קַמְפָטָג בְּעֵנָן אַלְעָטָק אֲוֹן עַם וְעוֹתָה אָוִים,
וְיִסְׁוֹאַלְתָּן נִישְׁטָג בְּעֵנָן קִיּוֹן שָׁוָם אַוְיְטוֹאָגָן בְּפָנָי

עד לאגע. דער דעערט דעם צוטרין, ברעכט
יי קראדיטען. פערשטארקט די אליגאנזיזען דער
ערצעיסיע אין ברענצעט דערצונג, אוּ מהעדרט אוּתיך צו
אַרְבִּיטִינָן בְּאַרְמָלָן, בָּאַרְמָלָן מֵאַרְבִּיטִינָן.
ערפֶּאָרְטָר מוֹ דָּעַר דַּעֲפָטִים בְּעַקְעַמְפָט וּוּרְדוֹעָן.
אַיִּוֹב עַס וּוּפַט צְוִירְקָעְהָרָעַן דָּעַר אַלְגָּעָמִינְגָּר צָרָ
רָרוֹן, וּוּלְפָנַץ אוּתיך צְוִירְקָעְהָרָעַן דִּי קְרָעְדִּיטָן,
אַיִּוֹעַלְעַן זֶה פֻּרְבְּעַטְעַרְעַן דִּי אַזְמָאַצָּעַן אוֹן עַס
אַרְבִּיטִינָן אַיִּן דָּעַר רִיכְתָּוֹן, כָּדי צְוִירִיק צָ
עַטְקָמְטָן עַטְמָצָה צוֹטְרָן, וּוּלְכָפָר אוּזָן אַגְּנוּטָגְּנוּרָאָ
לְעַצְמָעָן גַּעֲוָרָעָן. סָאיַן שׁוּעוֹר אַזְנָלְעַט, אַפְּרָ
ישָׁת אַזְוִי וּוּיִיט, אַזְמָזָל פָּרָגְוִיט אַנְהָהִיבָּעָן
וְטָרִיקָעָן שָׁאַמְפָנְגָּנָעָר אַזְנָן זֶה אַלְיָן דְּרָשְׁתִּיָּ
עַטְמָן אַיִּן לְקָסָזָן. דִּי וּדְרַתְשָׁאַפְּטָלְכָעָן לְאָגָע, וְיִ
עַרְדְּרִיקָעָד זֶה וְאַלְגָּעָן, דָּאַךְ נִישְׁטָ
אוֹזְיָן הַפְּגָוְגָּלָאָן, אַזְמָנְשָׁעָן וּלְפָנַץ אַיְבָּגְּבָּצָעָן

ו. ז. קב"ה אוניברסיטה זו פרטיקולר ווילגון ארגזן.

**אָזֶד יְשֻׁעַ סְטוֹד עַנְפָּעָן וּוּלְלָעָן נִישְׁתַּחֲווּ
וּגְלָעָל אָזֶן וּוּשְׁרָעָן צָו אַדְנוֹ-
קָנְחָרֵר אֵין לִיכְשָׁע**

ק אוו בע (יט"א) די ליטוישע רעיגירזונג האט
יעצט איזיסגעארబיזט א נוייעם געועץ-פראיעקט, וואס
בטהאלט די געפאהר, אן זידען וועלען בכלל בישט
געלאזען ווערטן צו אדוואקאטור אין ליטע. לוזיאט
עם געועץ-פראיעקט דארף עידער אבסטולוונט
רביזטען 2 יהודר אלס געריכטס-בעאמטער אין
ראשט דאן ווערט ער צונגעלזען צו דער אדוואקאָ
היך. אַזְוִי ווֹיְדֵעַן ווערטן אלס געריכטס-בעאמטער
שש אַגְּנוּנִים עַדְיוּת דאס פֿאָקִיטִישׁ צוֹ פֿערְ
לייפציג דעם וועג צו דער אדוואקאטור פֿאָר יְזֵעַן.
אַ דְּעַלְּגַנְּצִיעַ פֿון קְרִיסְטְּלִיכְעַט סְטוּדְּגַנְּטַעַן האט
יבְּטַעַרְוּזְגִּירֶט וּזְגַעַן וּיְיַעַם גַּעֲזַעַץ-פֿרְאִיעַקְט בְּיִם
פְּמִיעַר, וּזְלַכְּרַע הַאַט אֶבְּעַר עַרְקְלַעַרְט, אַן די
רִיסְטְּלִיכְעַט סְטוּדְּגַנְּטַעַן האַפְּעַן נִישְׁטְקִין גְּרַנְּדַ
הַד צוֹ בְּעַזְבּוֹהִיגַּעַן, וּוְילְ דָּס גַּעַעַץ אַיְן גַּעַגְעַן
פְּנַדְּחַסְטְּ גְּלַזְיַן גְּבַעַטְיַן בְּדַרְזַן.

